

SOSIAALITYÖN ERIKOISOSAAMISTA VAHVISTAMASSA – ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUS VASTAAMASSA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIIN

Sanna Lähteinen: YTM, suunnittelija, Lapin yliopisto

Noora Tuohino: YTM, suunnittelija, Lapin yliopisto

noora.tuohino@ulapland.fi; sanna.lehteinen@ulapland.fi

Janus vol. 24 (2) 2016, xxx–xxx

JOHDANTO

Yhteiskunnalliset ja globaalit muutokset, kuten väestön ikääntyminen, eriarvoistumisen kasvu, ilmastonmuutos, siirtolaisuus ja digitalisaatio muokkaavat suomalaista yhteiskuntaa merkittävästi. Niukan talouden aikana käydään keskustelua siitä, minkälaisia tehostamistoimenpiteitä hyvinvointipalveluihin kohdistetaan. Samanaikaisesti eriarvoistuminen on lisääntynyt ja kansalaisten kohtaamat haasteet moninaistuneet (esim. Saari 2015). Myös sosiaali- ja terveydenhuolto käy läpi historiallisia uudistuksia, kun alan keskeistä lainsäädäntöä muutetaan. Toimintaympäristön muutokset suuntaavat uudella tavalla sosiaalityössä tarvittavaa osaamista.

Sosiaalityön koulutusyksiköt ovat vuoden 2015 aikana pohtineet sosiaalityössä tarvittavaa erikoisosaamista osana erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen uudistamista¹. Tarkastelemme ajankohtaisia muutoksia sosiaalityön koulutuksen näkökulmasta: Minkälaisia muutostarpeita ajankohtaiset yhteiskunnalliset muutokset aiheuttavat sosiaalityön osaamiselle? Millä sosiaalityön osa-alueilla tarvitaan perustutkinnon jälkeistä erikoistumista ja erikoisosaamista? Miten uusimuotoiset erikoissosiaalityöntekijän koulutukset vastaavat erikoisosaamisen tarpeisiin?

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Meneillään olevassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa uudistuksessa palvelut ja kehittämisvastuu organisoidaan uudelleen itsehallintoalueille. Kunnat vastaavat kuitenkin edelleen kuntalaisten elinolojen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, joten kytköksen sosiaalihuollon palveluihin tulisi jäädä läheiseksi. Palvelujärjestelmän muutospaineet ovat suuret, koska rakenne- ja työnjakouudistuksen ohella tavoitellaan säästöjä. Sote-uudistuksessa sosiaalinen ja terveydellinen integroidaan. Sosiaalihuollosta puuttuvat terveydenhuoltoa vastaava jako perus- ja erikoistason palveluihin sekä yliopistolliset koulutuksen ja tutkimuksen järjestelmät.

Sote-uudistuksen rinnalla on valmisteltu sosiaalihuoltolaki (1301/2014), joka sisältää uusina lakiin perustuvina tehtävinä muun muassa rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen sekä korostaa ehkäisevää työtä ja tietoon pohjautuvaa sosiaalihuoltoa. Myös toimeentulotuen perusosan siirtyminen Kelalle vuoden 2017 alusta muuttaa aikuisten parissa tehtävää sosiaalityötä.

Tulevan sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) mukaan sosiaalityöntekijä vastaa sosiaalityön ammatillisesta

johtamisesta ja sosiaalityön asiakas- ja asiantuntijatyöstä sekä sen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista. Laissa määritellyt sosiaalityöntekijän erityiset velvollisuudet koskevat sosiaalihuollon lainsäädännön mukaisia tehtäviä, joissa käytetään merkittävää julkista valtaa ja edellytetään kykyä palvelutarpeen arviointiin, muutostyöhön ja päätöksentekoon asiakkaiden vaikeissa elämäntilanteissa. Sosiaalityöntekijöille osoitetaan keskeinen vastuu koko sosiaalialan tavoitteellisesta kehittämisestä ja tutkimukseen perustuvasta tiedonmuodostuksesta. Määritykset kuvaavat sosiaalityössä tarvittavaa osaamista ja laki vahvistaa sosiaalityön luonnetta tutkimusperustaisena ammattina luoden edellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiolle.

OSAAMINEN KESKIÖSSÄ

Toimintaympäristön ja lainsäädännön uudistukset muuttavat sosiaalityössä tarvittavaa osaamista. Sote-uudistuksen myötä tarve monialaiselle yhteistyölle kasvaa. Kaiken kaikkiaan uudistukset tuottavat uudenlaisia tiedon ja osaamisen tarpeita.

Sipilän hallitusohjelmassa (Ratkaisujen Suomi 2015) yhteiskunnallisiin muutoksiin pyritään vastaamaan osaamisella ja koulutuksella, jotka ovat yksi ohjelman viidestä painopistealueesta. Tavoitteena on lisätä koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä. Myös Euroopan Unionin tasolla kiinnitetään huomiota osaamisen ja elinikäisen oppimisen kehittämiseen. Eurooppalaisten tutkintojen viitekehys (2009) korostaa elinikäistä ja epävirallista oppimista, joten osaamisen, oppimistulos-

ten ja työelämän osaamistarpeiden tarkastelu on tullut korkeakouluissa yhä keskeisemmäksi. Suomessa viitekehys laajennettiin kansalliseksi osaamisen viitekehyyksi, joka kattaa myös varsinaisen tutkintojärjestelmän ulkopuoliset koulutukset (Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys 2009).

Nykyaikana työntekijöiltä odotetaan vastuuta ammatitaidon jatkuvasta uudistamisesta, jonka ohella myös käsitys oppimisesta on laajentunut koskemaan työssä ja työpaikalla oppimista (Collin 2007; Eteläpelto 2007). Koulutustason ja työelämän osaamisvaatimusten nousun myötä korkeakoulutetut tarvitsevat osaamisen päivittämistä aiempaa enemmän (Lehtinen 2012).

UUSIMUOTOISET

ERIKOISTUMISKOULUTUKSET

Korkeakoulutettujen mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja laajentamiseen työuran aikana on pidetty riittämättöminä. Koulutustarjonnan puutteiden vuoksi työntekijät ovat hakeutuneet suorittamaan toista korkeakoulututkintoa. Tämän vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö katsoi tarpeelliseksi luoda nopeasti ja joustavasti työelämän tarpeisiin reagoivan uuden koulutusmuodon, erikoistumiskoulutuksen (Asiantuntijuus edellä 2013).

Vuoden 2015 alusta voimaan tulleiden lainsäädäntömuutosten myötä erikoistumiskoulutukset tulivat osaksi koulutusjärjestelmää. Ne ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavia, jo työelämässä toimineille henkilöille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä pitkäkestoi-

sia koulutuksia. Uudistuksen tavoitteena on parantaa työelämässä toimivien asiantuntijoiden osaamista yliopistojen tutkimusaloille perustuvalla koulutuksella tarjoamalla vaihtoehto tutkinnon jälkeiseen osaamisen täydentämiseen (Asiantuntijuus edellä 2013). Erikoistumiskoulutukset sijoittuvat tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalle omaksi koulutusmuodokseen. Niiden vähimmäislaajuus on 30 opintopistettä, mutta käytännössä laajuuden määrittävät työelämän tarpeet korkeakoulujen keskinäisessä sopimusmenettelyssä.

Yliopistojen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija kykenee aiempaan työ- ja koulutuskokemuksiensa perustuen toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä erikseen sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella. Tämän lisäksi hänen tulisi hallita tehtävän vaatima tieteellisen ammatillisen erikoisosaaminen, pystyä käyttämään tieteellistä tutkimustietoa ammatillisten käytäntöjen analysoinnissa, arvioinnissa ja kehittämisessä sekä kyettävä toimimaan asiantuntijana yhteisöissä ja verkostoissa erikoisalallaan. (Valtioneuvoston asetus... 794/2004; 20 a §.)

Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa on keskeistä erikoistumiskoulutuksen kehittämisessä. Työelämän edustajat osallistuvat koulutuksen osaamistavoitteiden ja asiantuntijuuden osoittamisen määrittelyyn rajatulla työelämän osa-alueella. (Yliopistolaki 558/2009; Valtioneuvoston asetus... 794/2004.) Erikoistumiskoulutukset voivat olla maksullisia. Työelämän odotetaan osallistuvan kustannuksiin korkeakoulujen ohella, koska erikoistumiskoulutuksen

tarkoituksena on vastata työelämän osaamistarpeisiin.

ERIKOISOSAAMISEN TARPEET SOSIAALITYÖSSÄ

Sosiaalityön osaamisalueen laajuuden vuoksi sosiaalityön peruskoulutukseen kohdistuu moninaisia osaamistarpeita. Monissa yhteyksissä on todettu, että peruskoulutukseen on vaikea sisällyttää kaikkia sosiaalityön kannalta tarpeellisia valmiuksia (Pohjola 1998; Karvinen-Niinikoski ym. 2007; Kempainen 2006), mikä perustelee erikoistumiskoulutuksen tarvetta.

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet on vuodesta 2000 lähtien järjestänyt valtakunnallisena yhteistyönä erikoissosiaalityöntekijän koulutusta ammatillisena lisensiaattitutkintona (120 op) viidellä sosiaalityön erikoisalalla: Hyvinvointipalvelut, Kuntouttava sosiaalityö, Lapsi- ja nuorisososiaalityö, Marginalisaatiokysymysten sosiaalityö ja Yhteisösosiaalityö. Koulutuksen tavoitteena on ollut tutkivaan työotteeseen perustuvan erikoisosaamisen ja alan käytäntöjen tieteellisen perustan vahvistaminen.

Sosiaalityön koulutusyksiköt näkivät erikoistumiskoulutuksen uudistuksen mahdollisuutena kehittää erikoissosiaalityöntekijän koulutusta ja vastata työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Uusimuotoisen koulutuksen katsottiin mahdollistavan sosiaalityön tutkimusperustaisuuden ja tutkivan sosiaalityön idean ankkuroitumisen osaksi käytäntöjä ja kehittämistä sekä sosiaalityöntekijöiden osaamistason nostamisen aiempaa laajemmin.

Sosnet toteutti vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksen turvin erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen kehittämishankkeen, jossa selvitettiin laaja-alaisesti koko sosiaalityön tehtävälleen erikoisosaamisen ja erikoistumiskoulutuksen työelämätarpeita. Lisäksi koottiin työelämän asiantuntijaryhmä, järjestettiin valtakunnallinen seminaari ja alueellisia työelämätapoamia. Yhteistyötä tehtiin Psykonetin erikoispsykologikoulutuksen ja Suomen Yliopistot UNIFI ry:n hankkeiden sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kanssa.

Sosiaalityöntekijöille, sosiaalijohtajille ja muille sosiaalialan asiantuntijoille suunnattuun kyselyyn vastasi 369 henkilöä, jotka arvioivat erikoisosaamisen tarvetta sosiaalityön eri alueilla seuraavien 5–10 vuoden aikana. Tärkeimmäksi erikoisosaamisen alueeksi nousi lastensuojelu ja muu lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävä työ. Seuraavaksi tärkeimmiksi nostettiin juridinen osaaminen, uusien työskentelytapojen kehittäminen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnat ja yhteistyö, joita kaikkia voidaan pitää yleisinä, monia sosiaalityön osa-alueita läpäisevinä osaamistarpeina. Vastaajat valitsivat lisäksi tärkeimmistä erikoisosaamisalueista viisi asettaen ne seuraavaan järjestykseen: 1) lastensuojelu ja muu lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävä työ, 2) sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnat ja monialainen yhteistyö, 3) kuntoutus ja sosiaalinen kuntoutus, 4) gerontologinen sosiaalityö ja 5) arviointi ja vaikuttavuus.

Kyselyn tulokset toimivat perustana yliopistojen työstäessä koulutuksen osaamistavoitteita ja erikoisaloja työelämän edustajien kanssa. Työelämän asi-

antuntijaryhmään kutsutut 14 henkilöä edustivat kuntien työnantajia ja työntekijöitä, sosiaalialan osaamiskeskustoja ja järjestöjä. He osallistuivat koulutuksen perusteiden suunnitteluun tuoden työskentelyyn näkemyksensä sosiaalityön erikoisosaamisen tarpeista. Esille nousi tarve sosiaalityön laaja-alaiselle erikoisasiantuntijuudelle, valmius työskennellä verkostoissa ja monen tyyppisten sosiaalisten ongelmien kanssa sekä syvälinen ymmärrys erikoisosaamista edellyttävistä ilmiöistä ja palvelujen kehittämisestä.

KOHTI UUSIMUOTOISTA

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUSTA

Työelämätarpeiden selvittämisen pohjalta Sosnetin yliopistot suunnittelivat erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen, jonka kohderyhmänä ovat yliopistolaisen maisterin tutkinnon suorittaneet sosiaalityöntekijät (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015, 7 §), joilla on työkokemusta sosiaalityöstä.

Koulutuksen erikoisaloja suunniteltaessa tavoitteena oli muodostaa sosiaalityön vaativan erikoisosaamisen painoalat, jotka profiloivat sosiaalityötä tulevaisuudessa ja jotka ovat suhteellisen pysyviä ja pitkäaikaisia. Oli tärkeää huomioda, että erikoisalat perustuvat yhteiskunnallisen tarpeen ohella yliopistojen tutkimuksen painoaloille. Sosiaalityön toimintakentän laajuuden vuoksi haasteena oli luoda työelämän tarpeiden mukaan riittävän rajattuja tieteellis-ammattillisia erikoistumiskoulutuksia. Sosiaalityöntekijöiden suhteellisen vähäinen määrä tarkoitti, ettei erikoisaloja voinut erikoislääkärikoulutuksen tapaan olla kymmeniä. Oli

tarkoituksenmukaista luoda erikoisaloja, jotka kykenevät houkuttelemaan ammattilaisia useammalta sosiaalityön toiminta-alueelta.

Koulutuksen osaamistavoitteita ja sisältöjä työstettiin yhteistyössä työelämän asiantuntijoiden kanssa. Tuloksena syntyivät neljä erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen erikoisalaa: 1) Hyvinvointipalvelut, 2) Kuntouttava sosiaalityö, 3) Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityö ja 4) Rakenteellinen sosiaalityö. Kaikkien koulutusten laajuus on 70 op ja tavoitteellinen suoritus aika on 2,5–3 vuotta työn ohessa opiskellen.

Erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen tarkoituksena on kaikilla erikoisaloilla tuottaa ammattilaisia, jotka kykenevät kehittämään asiakastyötä ja palveluja muuttuvissa rakenteissa, arvioimaan työn vaikuttavuutta sekä johtamaan ammatillista toimintaa. Erikoissosiaalityöntekijä hallitsee tehtävässä vaadittavan tieteellisen-ammattillisen erikoisosaamisen ja pystyy käyttämään tieteellistä tutkimustietoa erikoisalansa ammatillisten käytäntöjen analysoinnissa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Lisäksi koulutuksessa vahvistetaan taitoa toimia erikoisalalan asiantuntijana yhteisöissä ja verkostoissa.

Työssä oppiminen ja työhön kiinnittyvä kehittämis- ja tutkimustoiminta voivat olla merkityksellisiä työntekijöiden työssä jaksamisen ja työyhteisöjen arjen näkökulmasta. Osaamisen kehittymisen myötä niillä voi olla yhteys myös asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaamiseen ja sosiaalisten oikeuksien toteutumiseen. (Kostiainen 2009; Hietämäki & Kantola 2010; Tapola-Haapala 2011; Karttunen & Hietämäki 2014.)

ERIKOISSOSIAALITYÖNTEKIJÄN KOULUTUKSEN ERIKOISALAT

Hyvinvointipalvelujen erikoisalalan koulutus on ajankohtainen erityisesti valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen vuoksi. Koulutus antaa valmiudet sosiaalityön sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikuttavaan järjestämiseen (Rajavaara 2007; Koskiaho 2008; Pohjola 2012; Rissanen & Lammintakanen 2011). Erikoisalalan painopisteitä ovat palvelurakenteiden uudistaminen, asiakaslähtöinen palvelujärjestelmä, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyö sekä palvelujen tutkiva kehittäminen, johtaminen ja vaikuttavuuden arviointi.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) soveltaminen, sote-uudistus ja aikuissosiaalityön muutokset perustelivat *Kuntouttavan sosiaalityön* erikoisosaamisen tarvetta. Myös lisääntynyt pitkäaikaistyöttömyys, päihde- ja mielenterveysongelmat, köyhyys, huono-osaisuus ja syrjäytymisriskien lisääntyminen (Hiihimo ym. 2010; Forssén ym. 2012; Saari 2015; Saikkonen ym. 2015) luovat kasvavaa tarvetta kuntouttavaan sosiaalityöhön (Tuusa 2005). Tavoitteena on vastata osaamistarpeisiin, jotka liittyvät erityisesti työikäisten monimutkaisuuteen elämäntilanteisiin (Granfelt 2004; Lindh 2013; Kokko ym. 2013). Koulutuksella tavoitellaan valmiutta toimia erikoisosaamista vaativissa tehtävissä erityisesti työhallinnossa, kuntoutuksen organisaatioissa ja sosiaalialan järjestöissä.

Lastensuojelun ja sen erikoistumiskoulutuksen sekä moniammatillisen yhteistyön kehittämisen tarve on nostettu esille laajasti viime vuosien aikana

(Lastensuojelun tuloksellisuustarkastuskertomus 2012; Bardy 2013; Toimiva lastensuojelu 2013). Julkilausutuissa tavoitteissa on tuotu esille ongelmien ehkäisy ja perustason palveluiden kehittäminen. Myös työelämästä saadut viestit perustelivat vahvasti *Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön* erikoistumiskoulutuksen tarvetta. Koulutus perustuu erikoisosaamisvaateisiin, jotka koskevat lasten, nuorten ja perheiden yhteiskunnallista asemaa, elinoloja, hyvinvointia ja ongelmien tunnistamista sekä niihin vastaamista muuttuvissa yhteiskunnallisissa instituutioissa ja toimintaympäristöissä.

Lainsäädäntömuutokset korostavat tarvetta lasten, nuorten ja perheiden ongelmien varhaiseen tunnistamiseen sekä oikein kohdentuvaan ja vaikuttavaan ammatilliseen tukeen. Se edellyttää tutkimukseen perustuvaa erikoistunutta osaamista ehkäisevään työhön ja vaati-vaan lastensuojelun sosiaalityöhön.

Rakenteellinen sosiaalityö on keskeinen osa sosiaalityön yhteiskunnallista tehtävää (Mullaly 2007), ja sen paikantaminen on nähty ajankohtaisena sosiaalityön haasteena (Pohjola ym. 2014). Tarve rakenteelliseen sosiaalityöhön nousee yhteiskunnallisten ongelmien tulevaisuuden haasteista ja palvelujärjestelmän muutoksista. Myös uudistunut sosiaalihuoltolaki (1301/2014) toi rakenteellisen sosiaalityön tehtävän lakiperustaisesti sosiaalihuoltoon, mikä perusteli erikoisalan osaamisen tärkeyttä. Koulutus tarjoaa valmiudet toimia erikoisosaamista vaativissa tehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, järjestöissä sekä laaja-alaisesti sosiaalihuollon tiedon-tuotannon (Pohjola 2012; Karttunen &

Hietämäki 2014), julkisuustyön (Tiitinen & Lähteinen 2014) ja strategisen suunnittelun tehtävissä.

Koulutukset käynnistyvät syksyllä 2016 Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön ja Rakenteellisen sosiaalityön erikoisalojen osalta ja alkuvuodesta 2017 Hyvinvointipalvelujen ja Kuntouttavan sosiaalityön erikoisaloilla. Työelämän edustajat osallistuvat jatkossa koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin. Työssä oppimisen muodot, asiantuntemuksen osoittaminen ja tieteellis-käytännöllinen lopputyö kiinnittävät työelämän näkökulman vahvasti koulutukseen.

KOULUTUS JA TUTKIMUS SOTE- UUDISTUKSEN TUkena

Sote-uudistus tarjoaa uudenlaisia mahdollisuuksia tutkimusperustaiseen sosiaalityöhön. Toimintaympäristön muutokset haastavat uudistamaan ja päivittämään myös henkilöstön osaamista. Erikoistumiskoulutuksilla vahvistetaan sosiaalityön vaativaa erikoisosaamista kansalaisten palvelutarpeisiin vastaamiseksi ja sosiaalisten oikeuksien turvaamiseksi. Ne voivat toimia kehittämisvälineenä sote-uudistuksen toimeenpanossa.

Suomalainen sosiaalityön koulutus on sisällöllisesti melko yhdenmukaista (ks. Kemppainen 2006; Karvinen-Niini-koski ym. 2007), ja kaikissa yksiköissä koulutetaan sosiaalityöntekijöitä laaja-alaisesti sosiaalityön eri tehtäväalueille. Erikoissosiaalityöntekijän koulutus mahdollistaa yliopistojen keskinäisen työnjaon ja profiloitumisen kehittämisen, mikä on ajankohtainen korkeakoulupoliittinen haaste kaikissa yliopistoissa. Uudistus mahdollistaa yhteisten

opintojaksojen suunnittelun perus- ja erikoistumiskoulutukseen. Samanaikaisesti olisi tärkeää valmistella toimivat rakenteet yliopistojen opetus- ja tutkimuskeskusten ja erikoistumiskoulutuksen opiskelijoiden yhteistyölle.

Merkittävin muutos aiempaan jatko-tutkintotasoiseen erikoissosiaalityöntekijän koulutukseen verrattuna on se, että uusimuotoiseen erikoissosiaalityöntekijän koulutukseen ei enää sisälly lisensiaatintutkimusta. Tähän mennessä osana erikoissosiaalityöntekijän koulutusta valmistuneet noin 150 ammatillista lisensiaatintutkimusta ovat vahvistaneet ammattikäytäntöjen tieteellistä perustaa ja tutkivaan työotteeseen perustuvaa ammattitaitoa. Opiskelijat ovat kokeneet lisensiaatintutkimuksen hyödyttäneen lisääntyneen tiedon myötä heitä itseään, omaa työtään ja työyhteisöään (Hietämäki & Kantola 2010).

Erikoistumiskoulutuksen uudistus muokkaa väistämättä sosiaalityön tiedontuotantoa. Sote-uudistuksen myötä tutkitun tiedon tarve kasvaa entisestään. Käytännön työhön kiinteästi liittyvän tutkimuksen turvaamiseksi sote-uudistuksessa onkin ratkaistava myös sosiaalihuollon koulutusta, kehittämistä ja tutkimusta tukevat rakenteet ja rahoitus.

VIITE

1 Puheenvuoron tausta-aineistona on käytetty erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen uudistuksen yhteydessä kertynyttä materiaalia. Lämpimät kiitoksemme ajatuksiamme virittäneille kollegoillemme kuudessa Sosnetin yliopistossa sekä yhteistyökumppaneillemme. Kiitämme erityisesti erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen kehittä-

tämishankkeen toisena selvityshenkilönä toiminutta KT Tuula Kostiaista Tampereen yliopistosta sekä erikoissosiaalityöntekijän koulutuksen professoreita ja yliopistonlehtoreita.

KIRJALLISUUS

- Asiantuntijuus edellä (2013) Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:7. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Bardy, Marjatta (toim.) (2013) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Collin, Kaija (2007) Työssä oppiminen. Teoksessa Kaija Collin & Susanna Paloniemi (toim.) Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttänä. Helsinki: PS-Kustannus, 123–154.
- Eteläpelto, Anneli (2007) Työidentiteetti ja subjektiivisuus rakenteiden ja toimijuuden ristiaallokossa. Teoksessa Anneli Eteläpelto, Kaija Collin & Jaana Saarinen (toim.) Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy, 90–142.
- Eurooppalainen tutkintojen viitekehys elinikäisen oppimisen edistämiseksi (EQF) (2009) Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto. https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/broch_fi.pdf Luettu 11.11.2015.
- Forssén, Katja & Roivainen, Irene & Ylinen, Satu & Heinonen, Jari (toim.) (2012) Kohtaako sosiaalityö köyhyyden? Tampere: UniPress.
- Granfelt, Riitta (2004) Marginaalitarinoita – asunnottomuuden, päihteiden ja rikosten kierre naisten ja miesten tulkitsemassa. Teoksessa Marjo Kuronen, Riitta Granfelt, Leo Nyqvist & Päivi Petrelius (toim.) Sukupuoli ja sosiaalityö. Jyväskylä: PS-kustannus, 197–221.
- Hietämäki, Johanna & Kantola, Heli (2010) Sosiaalityön ammatillisen lisensiaatinkoulutuksen arviointitutkimus. Sosiaalityön julkaisusarja 7. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hiilamo, Heikki & Kangas, Olli & Manderbacka, Kristiina & Mattila-Wiro, Päivi & Niemelä, Mikko & Vuorenkoski, Lauri

- (2010) Hyvinvoinnin turvaamisen rajat. Näköaloja talouskriisiin ja hyvinvointivaltion kehitykseen Suomessa. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Karttunen, Teija & Hietämäki, Johanna (2014) Tiedon käytön kysymyksiä ja haasteita sosiaalityön asiakastyössä. Teoksessa Riitta Haverinen, Marjo Kuronen & Tarja Pösö (toim.) *Sosiaalihuollon tila ja tulevaisuus*. Tampere: Vastapaino, 320–336.
- Karvinen-Niinikoski, Synnöve & Hoikkala, Susanna & Salonen, Jari (2007) Tutkintorakenneuudistus sosiaalityön koulutuksessa. Sosiaalityön valtakunnallinen hanke 2003–2006. SOSNET Julkaisuja 1. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Kempainen, Tarja (2006) Sosiaalityöntekijät 2015. Teoksessa Matti Vuorensyrjä, Merja Borgman, Mikko Mäntysaari, Tarja Kempainen & Anneli Pohjola (2006) *Sosiaalialan osaajat 2015*. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointihanke (SOTENNA): loppuraportti. Sosiaalityön julkaisusarja 4. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 230–284.
- Kokko, Riitta-Liisa & Nenonen, Tellervo & Martelin, Tuija & Koskinen, Seppo (toim.) (2013) *Työllisyys, terveys ja hyvinvointi – Paltamon työllistämismallin vaikutusten arviointitutkimus 2009–2013*. Tampere: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kostiainen, Tuula (2009) Osaamisen kehittämisen neljä tilaa. Osaamiskeskuksen interventio sosiaalityöhön. Acta Universitatis Tamperensis 1446. Tampere: Tampere University Press.
- Koskiahho, Briitta (2008) Hyvinvointipalvelujen tavaratalossa. Tampere: Vastapaino.
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015.
- Lastensuojelun tuloksellisuustarkastuskertomus (2012). Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 6/2012. Helsinki: Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Lehtinen, Erno (2012) Korkeakoulutuksen rakenteiden pitäisi tukea aikuiskoulutusta. *Aikuiskasvatus* 32 (4), 298–302.
- Lindh, Jari (2013) Kuntoutus työn muutoksessa. Yksilön vajavuuden arvioinnista toimintaverkoston rakenteistamiseen. Acta Universitatis Lapponiensis 259. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Mullaly, Bob (2007) *The New Structural Social Work*. Oxford: Oxford University Press.
- Pohjola, Anneli (1998) Sosiaalityön yliopistollisen koulutuksen kehittäminen. *Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisu* 52/1998. Helsinki: Opetusministeriö.
- Pohjola, Anneli (2012) Tutkimukseen perustuva vaikuttavuus. Teoksessa Anneli Pohjola, Tarja Kempainen & Sanna Väyrynen (toim.) *Sosiaalityön vaikuttavuus*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 19–42.
- Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Seppänen, Marjaana (toim.) (2014) *Rakenteellinen sosiaalityö*. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. Kuopio: UNIpress.
- Rajavaara, Marketta (2007) *Vaikuttavuus-yhteiskunta*. Sosiaalisten olojen arvostelusta vaikutusten todentamiseen. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 84. Helsinki: Kela.
- Ratkaisujen Suomi (2015) Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. Hallituksen julkaisusarja 10/2015. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.
- Rissanen, Sari & Lammintakanen, Johanna (toim.) (2011) *Sosiaali- ja terveysjohtaminen*. Helsinki: WSOY-pro.
- Saari, Juho (2015) Huono-osaiset. Elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla. Helsinki: Gaudeamus.
- Saikkonen, Paula & Blomgren, Sanna & Karjalainen, Pekka & Kivipelto Minna (2015) Poistaako sosiaalityö huono-osaisuutta? Kunnallissalan kehittämissäätien Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 89. Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätien Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.
- Tapola-Haapala, Maria (2011) Sosiaalityön ammattilaiset refleksiivisinä toimijoina – tutkimus erikoistumiskoulutuksesta Margaret Archerin teorian valossa. *Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisu* 2011:4. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Tiitinen, Laura & Lähteinen, Sanna (2014) Julkisen viestinnän keinoilla toteutetun rakenteellisen sosiaalityön tavoitteet. Teoksessa Anneli Pohjola, Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (2014) *Rakenteellinen sosiaalityö*. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. Kuopio: UNIpress, 191–212.

Toimiva lastensuojelu (2013) Selvitysryhmän loppuraportti. Raportteja ja muistioita 2013:19. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys (2009) Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. Helsinki: Opetusministeriö.

Tuusa, Matti (2005) Kohti kuntouttavaa sosiaalityötä. Aktivointi ja työllistymisen tukeminen sosiaalityön ammattikäytäntönä kunnissa. Helsinki: Kuntoutussäätiö.

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista 794/2004.

Yliopistolaki 558/2009.